

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ І МУЗЕЙНО-ТУРИСТИЧНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ

Кафедра туристичного бізнесу

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**РЕТРИТ ЯК СУЧАСНИЙ ТУРИСТИЧНИЙ ФОРМАТ ДУХОВНОГО
ПОШУКУ**

здобувача вищої освіти

першого (бакалаврського) рівня

зі спеціальності 242 «Туризм»

освітньо-професійної програми «Туризмознавство»

ВАЛЕТОВА ЮЛІЯ РУСЛАНІВНА

Допущено до захисту:
Завідувач кафедри, доктор
культурології, доцент

БОЖКО
ЛЮБОВ
ДМИТРІВНА

Науковий керівник:
Кандидат педагогічних наук,
доцент

РЕДІНА
ВАЛЕНТИНА
АНДРІЇВНА

Харків – 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ДУХОВНИЙ ТУРИЗМ ЯК ОСОБЛИВИЙ РІЗНОВИД ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	6
1.1. Духовний туризм: сутність та класифікація	6
1.2. Сучасні тенденції розвитку духовного туризму у світі.....	9
Висновки до розділу 1.....	13
РОЗДІЛ 2. РЕТРИТ ЯК ФОРМА ДУХОВНОГО ТУРИЗМУ.....	14
2.1 Ретрит. Сутність та світовий досвід	14
2.2 Власний проект музичного ретриту «techno Kharkiv retreat».....	29
Висновки до РОЗДІЛУ 2.....	37
ВИСНОВКИ.....	39
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	42

Харківська державна академія культури

Факультет: Соціальних комунікацій і музейно-туристичної діяльності

Кафедра туристичного бізнесу

Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр

Спеціальність: 242 Туризм

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри

Доц. Любов БОЖКО

« » 2021 р.

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

ВАЛЕТОВОЇ ЮЛІЇ РУСЛАНІВНИ

Тема роботи: «Ретрит як сучасний туристичний формат духовного пошуку»
керівник роботи – Редіна В.А., кандидат культурології, старший викладач кафедри туристичного бізнесу
затверджений засіданням кафедри, протокол №3 від 13.09.2020 р.

2. Строк подання здобувачем роботи - травень 2021 р.

3. Зміст кваліфікаційної роботи (перелік питань, які потрібно розробити):

ВСТУП РОЗДІЛ 1. ДУХОВНИЙ ТУРИЗМ ЯК ОСОБЛИВИЙ РІЗНОВИД ТУРИСТИЧНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ

1.3. Духовний туризм: сутність та класифікація

1.4. Сучасні тенденції розвитку духовного туризму у світі

Висновки до розділу 1

РОЗДІЛ 2. РЕТРИТ ЯК ФОРМА ДУХОВНОГО ТУРИЗМУ

2.1 Ретрит. Сутність та світовий досвід

2.2 Власний проект музичного ретриту «techno Kharkiv retreat»

Висновки до РОЗДІЛУ 2

ВИСНОВКИ

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної Роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Вибір та затвердження теми кваліфікаційної роботи	вересень 2020 р.	
2.	Виявлення та вивчення літератури з теми кваліфікаційної роботи	листопад 2020	
3.	Написання тексту I розділу кваліфікаційної роботи	грудень 2020	

4.	Написання тексту II розділу кваліфікаційної роботи	січень-лютий 2021	
5.	Збір емпіричного матеріалу з теми дослідження, його опрацювання, опис	березень-квітень 2021	
6.	Написання висновків, оформлення роботи, її передзахист на кафедрі	травень 2021	
7.	Підготовка презентації та захист кваліфікаційної роботи	червень 2021 р.	

Здобувач _____
 Керівник роботи _____

Валетова Ю. Р.
Редіна В. А.

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Сучасні ритми життя та перенасиченість інформаційного простору призводять до зростання рівня психологічних проблем у соціумі. Традиційно функцію духовного відновлення брала на себе релігія, проте в сучасному світі кількість віруючих людей помітно зменшується. Психологічна допомога не завжди надається на гідному рівні, а діалог між поколіннями часто не налагоджено. Водночас, оскільки людина не може зосередитись у своєму розвитку лише на матеріальних аспектах світу, в сучасності можна відмітити наявність значної кількості форм духовного пошуку. Частина з них є традиційно релігійна, а частина – трансформація традиційних форм до нерелігійних типів світогляду. Основні серед них – паломництво та ретрит. І хоча паломництво (у т.ч. релігійне, меморіальне та літературне) досить добре досліджені науковцями, така форма духовного пошуку як ретрит (досить популярна серед молоді і поширена у країнах світу), наразі ще не набула гідного висвітлення у туризмознавстві.

Ступінь розробленості теми в науковій літературі. Вивченням соціальних та духовних аспектів релігійного туризму, осмислення його ціннісного значення висвітлені в працях: Агеєнкова, Е. К., Аксенова Л. А., Плыско Я. А., Ковальчук А., Рутинський М., Манько А., Завадовський Т., Каднічанський Д., Гуменюк Г. М., Ковальчук А., Король О. Д., Любіцева. О. О., Романчук С. П., Панченко С., Патійчук В. О., Печерица Е. В., Шарафанова Е. Е. Щодо ретриту, то переважно він знаходиться у центрі

уваги зарубіжних дослідників, серед яких: Купер, Девід А., Алі Хайдарі, Хамід Раза Яздан, Фатіма Сегев, Мухаммад Раза Джалілванд, Готьє Ф.

Метою кваліфікаційної роботи є теоретично дослідити ретрит як сучасний туристичний формат духовного пошуку та розробити проект музичного ретриту.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання **завдань**:

- описати сутність духовного туризму та основні його форми;
- проаналізувати сучасні тенденції розвитку духовного туризму у світі;
- проаналізувати особливості ретриту як формату духовного туризму та описати його основні форми;
- розробити власний проект музичного ретриту.

Об'єкт дослідження: духовний туризм.

Предмет дослідження: ретрит як сучасний туристичний формат духовного пошуку.

Методи дослідження: монографічний аналіз – для обґрунтування інформаційного забезпечення дослідження; контент-аналіз і класифікація – для уточнення сутності поняття «релігійний туризм»; експертні оцінки, метод аналізу ієрархій; теорія логіки і гіпотетико-дедуктивний метод; аналіз і синтез; метод абстракції та формалізації.

Наукова новизна полягає у тому, що вперше в Україні було проаналізовано ретрит як сучасний формат духовного туризму, описано основні різновиди ретритів та проаналізовано особливості організації та проведення музичних ретритів.

Практичне значення отриманих результатів. Результати проведеного дослідження дають можливість впровадження музичних ретритів в Україні.

Апробація: основні положення дослідження було презентовано під час Міжнародної науково-практичної конференції «Екзистенційні виміри молодіжного туризму» (Харків, 20-21 травня 2021 р.).

Структура роботи. Робота складається із вступу, двох розділів, висновків, перелік використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи – 45 сторінок. Робота містить 9 рисунків і 5 таблиць. Список використаних джерел налічує 39 джерел наіменувать, з них – 23 іноземними мовами.

Ключові слова: духовний туризм, релігійний туризм, паломництво, ретрит, музичний ретрит.

РОЗДІЛ 1

ДУХОВНИЙ ТУРИЗМ ЯК ОСОБЛИВИЙ РІЗНОВИД ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1 Духовний туризм: сутність та класифікація

Духовний туризм – один із найдавніших видів туризму, який зосереджений на пошуках мети та сенсу існування людини або на переосмисленні власного життя. Ключовими елементами духовного туризму можна назвати свідомий вихід у подорож, зустрічі на шляху з різними людьми, які осмислюються відповідно до світогляду людини, можливим є усамітнення та досить тривале перебування у віддалених від людей місцях. Зрештою – повернення додому.

Духовний туризм може бути релігійним, квазірелігійним (тобто, базованим на уявленнях про Бога, не прив'язаних до жодної релігії) або нерелігійним.

Релігійний туризм – різновид туризму, в якому йдеться про подорож релігійно визначених людей, мета якої – поглиблення відносин із Богом, собою та іншими людьми.

Паломництво, або подорож в релігійних цілях, є одним з найдавніших видів туризму, він найчастіше виглядає як виконання певних дій в рамках релігійних вимог, участь у релігійних церемоніях.

«Для християн центрами паломництв є святині, розташовані на території наступних країн: Свята Земля (Ізраїль), Італія, Франція, Португалія, Румунія, Чехія, Німеччина, Іспанія і Україна. Для послідовників ісламу: сунітів – Мекка і Медіна в Саудівській Аравії; шіїтів – Ен-Наджарф і Кербела в Іраку. Основні святині буддистів розташовані в Індії, Китаї, на Тибеті і в Бурятії» [9].

Дослідники А.Ковальчук, М.Рутинський, А.Манько, Т.Завадовський, Д.Каднічанський стверджують: «Екскурсійно-пізнавальний напрямок

релігійного туризму дає можливість відвідування релігійних центрів, об'єктів. Тобто туристи-екскурсанти, можуть побачити діючі культові та пам'ятні релігійні об'єкти, побувати в музеях і на виставках.

Також вони можуть бути присутніми на богослужіннях, спостерігати і брати участь в хресних ходах, медитаціях, інших релігійних заходах. Разом з тим, необхідно відзначити, що «туристи-екскурсанти обмежені в відвідуванні заходів. Так, в деякі індуські храми пускають тільки індусів. Мекка є священним містом для мусульман, представникам інших конфесій туди в'їзд заборонено.

Поїздки можуть бути як одноденні, так і багатоденні. Екскурсійне відвідування об'єктів, що цікавлять може бути об'єднано як з діловою поїздкою, так і з іншими видами туризму. При цьому необхідно зазначити, що проведення таких екскурсій вимагає підготовки грамотних гідів, які добре знають не тільки тему, але також особливості та вимоги представників різних конфесій»[3].

На сьогодні українські дослідники виділяють 3 основні форми релігійного туризму: 1) паломництво; 2) оглядові екскурсії на релігійні теми; 3) спеціалізовані тури, до яких приєднуються паломники і екскурсанти [12]. Зарубіжні додають четверту – ретрит.

Наразі існують 2 основні різновиди духовного туризму: релігійний та нерелігійний. Вони є подібними за формою (ретрит, паломництво чи екскурсія), проте різні за змістом.

«Науковці у своїх роботах використовують поняття «релігійний туризм» (religious tourism) і «паломницький туризм» (pilgrimage tourism), як синоніми, або ж стверджують, що паломництво є однією зі складових релігійного туризму.

Гісберт Ріншед (Gisbert Rinschede), професор інституту географії в Регенсбургському університеті (Німеччина), одним з перших дав визначення релігійного туризму, як поїздки, що мотивовано виключно або частково релігійними цілями. При цьому в своїй статті «Форми релігійного туризму»,

яка опублікована в 1992 р, автор постійно повторює, що паломництво тісно пов'язане з іншими видами туризму, в тому числі культурно-пізнавальним, і використовує поняття «релігійний турист» і «паломник», «релігійна подорож» і «паломництво» як синонімічні словосполучення» [30].

У дослідженні Е. В. Печериці та Е. Е. Шарафанова міститься наступне визначення: «Релігійний туризм – це діяльність з організації відвідувань туристами об'єктів, пов'язаних з історико-культурною та природною спадщиною, знайомство з релігійними, історичними, культурними і художніми цінностями DESTИНАЦІЇ, що дозволяють по-іншому оцінити навколишній світ» [12, с. 572].

За думкою Аксенової Л. О. та Плисько Я. О.: «Релігійний туризм – це подорож виключно або частково в релігійних цілях Але багато релігійних туристів прагнуть задовольнити пізнавальні потреби, особистісне і духовне зростання, єднання з природою і ін» [2].

Традиційно паломництво тлумачиться як фізична подорож в пошуках істини, в пошуках священного або святого. Пошук істини, просвітлення є стимулюванням подорожувати в священні місця, ритуально відділені від світу буденного життя. Паломництво часто визначається як «подорож по релігійним мотивами в святі місця, що знаходяться далеко від основного місця проживання» [6].

На жаль, на сьогодні складно встановити кількісні характеристики релігійного туризму, оскільки: «В офіційній статистиці багатьох країн паломництво і релігійний туризм зазвичай об'єднують з культурним та освітнім туризмом, тому непросто розрізнити паломників та інших туристів. Туризм і паломництво мають багато спільного. Наприклад, релігійний туризм також як і інші види туризму, носить сезонний характер. У релігійному туризмі і паломництві турист здійснює поїздку, яка заснована на духовної мети, використовує туристичну інфраструктуру, користується послугами супроводжуючої особи і не займається комерційною діяльністю» [6].

1.2 Сучасні тенденції розвитку духовного туризму у світі

Вже відзначалося, що в сучасності явище релігійного туризму є досить складним. «Можна помітити, що багато авторів розглядають паломництво і туризм як дві окремі форми подорожі в священні місця. Подібності та відмінності таких подорожей можна описати наступним чином» (за матеріалами [7; 10; 13]).

За критерієм «причина подорожі» можна зазначити, що:

- для паломника йтиметься насамперед про «поклоніння, спокутування, бажання долучитися до вищої духовної сили» [7];
- для релігійного туриста актуальнішими будуть загальна «цікавість, інтерес, бажання поглянути на незвичайне явище, предмет, архітектурну структуру, спосіб вираження релігійних почуттів і організація культурного простору» [10].

За критерієм «ступінь ознайомлення:

- для паломника: безпосередню участь, повне занурення у дії, які відбуваються, переживання та розуміння релігійних ритуалів;
- для релігійного туриста йтиметься про спостереження, іноді непряму участь, участь заради інтересу і отримання нового досвіду» [10]. Але (це важливо) йтиметься саме про відстороненість від того, що відбувається

За критерієм «наявність обмежень»:

- для паломника: характерним є виконання приписів власної релігії, частина з яких пропонує досить суворі обмеження у їжі, одязі, формах повелінки та ін.;
- для релігійного туриста: вибір обмежень є цілком добровільним і не принциповим для здійснення подорожі.

За критерієм «Сприйняття шляху до місця призначення»:

- для паломника: розуміється як частина ритуалу, часто необхідного компонента самоконтролю, час на роздуми та молитву;

– для релігійного туриста: кілометри, які треба якомога швидше здолати, щоб дістатися мети.

За критерієм «очікування мандрівника»:

– для паломника: духовне зростання, поглиблення відносин із Богом, собою, людьми;

– для релігійного туриста: отримання нових вражень, перебування у «святому» та «особливому» місці, купівля сувенірів.

За критерієм «рівень релігійності»:

– для паломника: повне занурення у релігію, виконання всіх приписів на рівні букви та духу, розуміння сутності вчення та власного шляху;

– для релігійного туриста: поверневе знання релігії, виконання частини довільних приписів у довільно обраний час.

За критерієм «відвідування культових споруд іншої релігії»:

– для паломника: можливе за умови особистого запрошення предстаника іншої релігії;

– для релігійного туриста: бажано із загального інтересу та цікавості.

Спільні риси: просторове «переміщення до об'єкту (священного місця), відвідування святих місць і об'єктів, прагнення з'єднатися з духовним простором» [7] та ін.

«Паломники в силу своїх переконань зазвичай є менш вимогливими до наданих їм умов розміщення та харчування. Дослідниками був проведено аналіз особливостей розміщення паломників, який ясно демонструє, що вони дуже часто користуються не тільки традиційними туристичними засобами розміщення, а й спеціально наданими» [16].

Оскільки добре ставлення до чужинців є однією з церковних заповідей, то у західноєвропейській культурі розвинулась відповідна культура гостинності.

«Так, наприклад, паломники-християни, крім готелів, часто зупиняються в монастирях. При цьому є певні умови, які дотримуються паломниками: розміщення в монастирях відбувається тільки за попередньою домовленості або благословення настоятеля; термін розміщення залежить від цілей паломників; в залежності від монастиря розміщують або тільки чоловіків, або тільки жінок, або паломників обох статей» [16].

Зазвичай на сталих паломницьких шляхах індустрія гостинності є розвиненою.

«Також треба відзначити, що спеціальні засоби розміщення при цьому можуть надавати харчування чи ні, стягувати плату за проживання чи ні, на їх території можуть знаходитися культурні об'єкти, при них можуть діяти недільні школи, єпархіальні училища, дитячі притулки, богадільні. Паломники, послідовники ісламу, роблять у своєму житті одне важливе паломництво – хадж до Мекки, але також можуть звершувати умма» [13].

Аналогічним чином у країнах Азії та Близького Сходу.

«Для них організуються на цей період розміщення в готелях і в наметах. Точно також розміщуються і паломники-буддисти. Паломники, які розміщуються в спеціалізованих місцях розміщення, в монастирях, храмах можуть виконувати посильну для них роботу у вигляді слухняності або служіння» [16].

Щодо нерелігійного духовного туризму, то сюди можна віднести музичні фестивалі, паломництва до місць, пов'язаних з книгами, фільмами, життям видатних людей, подорожі в пошуках усамітнення, автостоп.

Досить складно українською мовою говорити про такий різновид нерелігійного духовного туризму як «pilgrimage». Дослівний переклад з англійської – паломництво, але якщо у Європі та Америці є популярними такі форми, як «literature pilgrimage», «musical pilgrimage» або «art pilgrimage», то українською ці терміни можна перекладати як літературне, музичне чи мистецьке паломництва і наразі вони у туризмознавстві не використовуються.

Між тим, ці форми духовного туризму є дуже популярними. Яскравим прикладом music pilgrimage є музично-культурний фестиваль «The experience of pilgrimage» у Франкліні [28].

Рис. 1

На рисунку 1 зображений сайт фестивалю «Паломництво», сайт яскравий, доступний для читання різними віковими групами. На ньому подана інформація про історію фестивалю, про майбутні події, а також надається можливість придбання квитків.

Фестиваль музики та культури «Паломництво» був натхненний дружбою, історією, досвідом і бажанням створити справжній музичний фестиваль. Три роки тому музикант і Франклін, житель штату Теннессі, Кевін Гріффін, здійснював вересневу ранкову пробіжку через Парк в Харлінсдейле, столітню конярських ферму, недавно куплену містом Франклін.

Кевіну так сподобалися пагорби, природні амфітеатри і захоплюючі види на ферму площею 230 акрів, що він вважав її природним місцем для проведення музичного фестивалю. Беручи до уваги музику і культурну історію Франкліна, Кевін хотів, щоб співтовариство ще більше оцінило поєднання цього з красою і сільським якістю Середнього Теннессі восени, і з благословення міста почав придумувати музичний фестиваль, щоб віддати йому належне.

У партнерстві з друзями протягом усього життя У. Брандтом Вудом і Майклом Уіланом, тріо прагнуло підкреслити різноманітність і дух спільності Нового Орлеанського джазового фестивалю, адаптувавши кращі елементи до Франкліна – багатому історичному місту всього в 20 хвилини на південь від Нешвілла. Як і Jazz Fest, Pilgrimage проходить протягом дня і пропонує різноманітну, але відому музику з рок-н-ролу, альтернативного кантрі, тонконога, джазу, інді, госпела і багато чого іншого.

Висновки до РОЗДІЛУ 1

В українському туризмознавстві паломництво тлумачиться виключно як форма релігійного туризму, натомість у зарубіжному – як одна з форм духовного туризму (подорожей з метою самовдосконалення і відновлення гармонії із собою, людьми, природою). Духовний туризм може бути релігійним чи нерелігійним. Якщо релігійні паломництва цікаві лише релігійно визначеним людям, то паломництва як формат духовного туризму є надзвичайно популярними і у невіруючих.

Серед популярних форм – літературне паломництво, музичне паломництво, меморіальне паломництво, мистецьке паломництво та ін. Також формою духовного туризму, не зауваженою у вітчизняному туризмознавстві, є ретрит, який відрізняється від паломництва тим, що акцентується не момент подорожі, а перебування у певному місці з певною програмою, яка має сприяти самовдосконаленню.

Розвиток духовного туризму сприяє розвитку відповідної інфраструктури. Частим є поєднання з лікувально-оздоровчим туризмом.

«Так, центри аюрведичного лікування в Індії є центрами духовних практик. У таких центрах основним завданням ставиться допомогу людині у вирішенні його проблем, духовному і моральній самовдосконаленні, пізнанні своєї внутрішньої духовної природи. Дані практики і настанови не мають очевидної релігійної спрямованості, відповідно вони є універсальними для людей різних віросповідань, національностей, статі, віку та професії» [1].

РОЗДІЛ 2

РЕТРИТ ЯК ФОРМА ДУХОВНОГО ТУРИЗМУ

2.1 Ретрит. Сутність та світовий досвід

Ретрит, (англ. Retreat [ˈri:tɪ:t]: «самота», «видалення від суспільства») – англійське слово, яке увійшло в українську мову і використовується на позначення форми духовної практики, яка заключається в тому, щоб виїхати (вийти) за межі звичного перебування та присвятити час духовному самовдосконаленню.

Ретрити бувають індивідуальні та колективні; на колективних найчастіше проводиться навчання практиці медитації. Деякі ретрити проводяться в тиші, тоді як інші супроводжуються інтенсивним спілкуванням в залежності від особливостей духовної традиції і учасників [30, с. 57]. Популярними місцями проведення ретритів є села, монастирі, селища поблизу гір, морів, озер.

Найдавніші форми ретритів – релігійні. У Європі та Америці вони розвинені здавна та мають відповідну інфраструктуру (переважно на базі католицької та англіканської церков, проте також – на базі давніх протестантських), в Україні лише розвиваються.

Такий ретрит може бути за формою або усамітненням у тиші, або колективним (як у тиші, так і у різних формах поглиблення віри – прослуховування конференцій, обмін досвідом та ін.). Характерними ознаками є виділення часу на молитву, перебування наодинці із собою та Богом, розмови з духівником, можливість вільного доступу до Таїнств та ін.

За визначенням Дж. Робертса: «індивідуальний ретрит (personal retreat) – це період часу, виділений для себе, щоб зробити все те, на що зазвичай часу не вистачає» [27]. Зазвичай організація такого ретриту потребує персональної домовленості у монастирях (що популярно не лише у Європі, але й у країнах Сходу). Нещодавно прикладом популяризації такого ретриту стало

перебування автора передачі на BBC «The extrim pilgrim. Ascetic Christianity» в усамітненні у давньому пустельному монастирі Єгипту, де він провів місяць [34].

Оскільки ж попит на практику індивідуального ретриту не вщухає, то у Європі та Америці існує також і відповідна інфраструктура – при частині монастирів є Retreat House, які можна винайняти на певний час [32; 29].

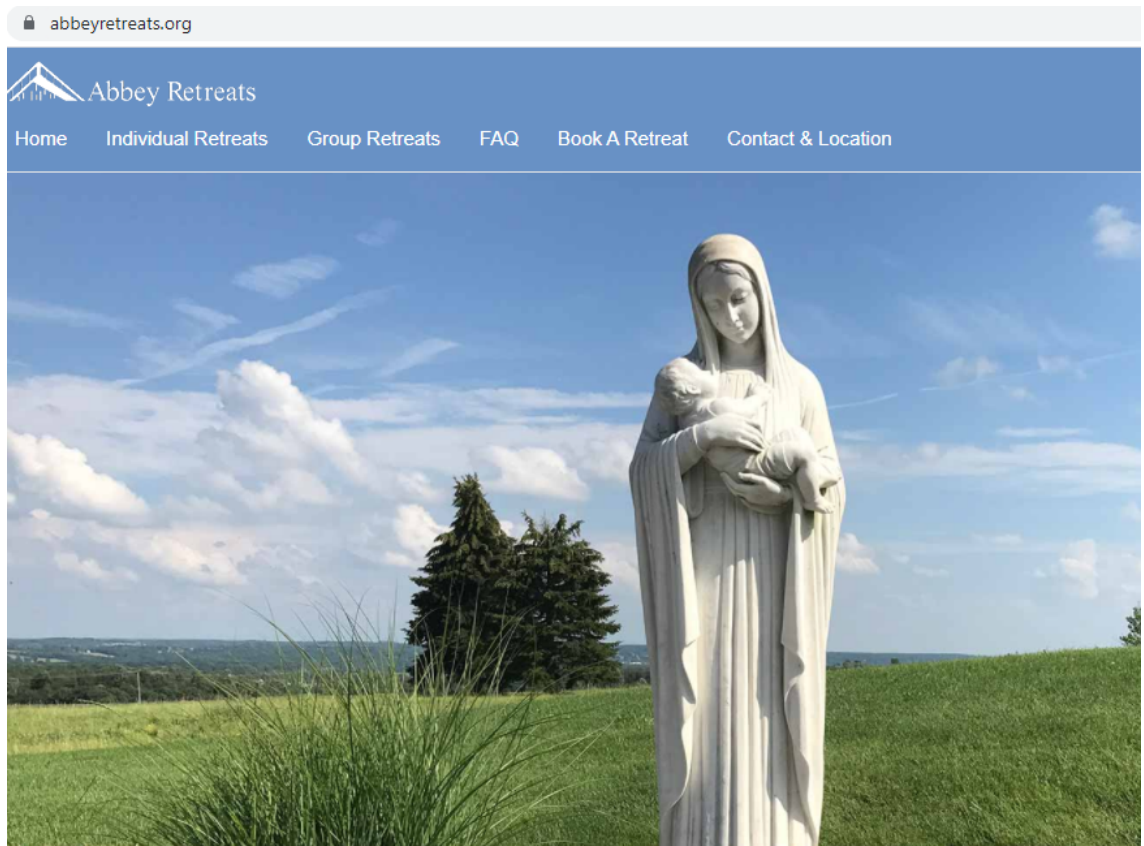

Рис. 2

На рисунку 2 зображена сторінка сайту Abbey Retreats. Сайт зручний в своєму користуванні, є вся необхідна і корисна інформація про індивідуальні та групові ретрити.

Abbey Retreats – ретрити при монастирі Дженесі, римо-католицької громади контемплативного (споглядального) чернечого ордену цистерцианців, а точніше такого відгалуження як трапісти.

Серед колективних форм ретриту можна назвати паломництва, за умови їх правильної організації, тобто – виділення часу на молитву, на усвідомлення того, що відбувається, на усвідомлення пережитих моментів, на спілкування з духівником, на Таїнства та ін.

Але також можуть бути різнопланові реколекції для чоловіків, для жінок, для сімейних пар, для юнаків, для дітей, для людей тих чи інших професій, для духівництва та ін. [29].

Англiканські ретрити розпочалися у 19 ст. і тривали від початку 5 днів лише для священників, але зараз є розгалужена система ретритів і для мирян. Вони тривають 3-4 дні і включають у себе багато часу на тишу та молитви.

І хоча, наприклад, такі зовнішні чинники, як краса архітектури, багата духовна історія місця, природа, яка заспокоює, допомагає налаштуватися на плідну духовну роботу над собою, відіграють свою роль, але також є досить багато нових будинків для ретритів, подібних радше до хостелів, аніж до стародавніх монастирів.

Із збільшенням кількості населення, що не належить до релігії, у Європі набули поширення йога-ретрити та т.зв. spiritual (або ж «духовні») ретрити. Дж. Гібсон дає їм таку характеристику: «В ідеалі йога-ретрит - це подорож в місце, оточене природною красою» [39], тож найчастіше йдеться про поєднання медитації та перебування на природі (на пляжі або у горах).

В основі таких програм – заняття фізичними вправами (асанами), дихальні техніки та медитації. Серед прикладів таких ретритів можна назвати Globeseekers summer retreat [24], які проходять у формі літніх гірських подорожей по мальовничим австрійським Альпам.

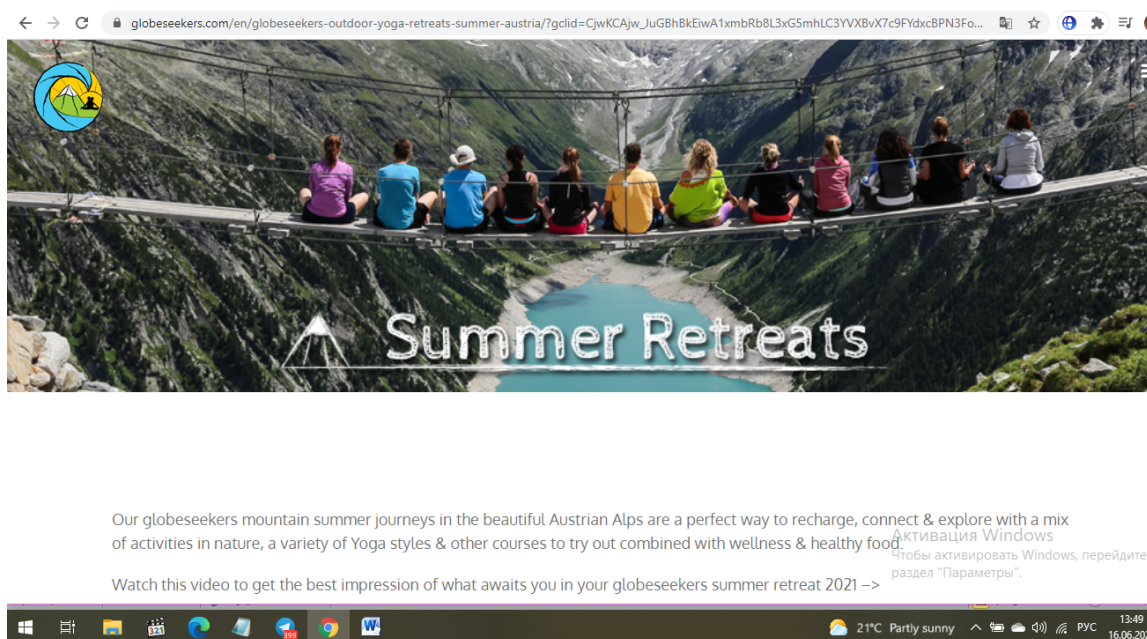

Рис. 3

На рисунку 3 – головна сторінка сайту гірського йога-ретриту. Сайт яскравий, орієнтований на любителів екстриму. В інших розділах сайту подано детальний опис програми ретриту, цін, дат проведення і локацій.

Основні елементи програми включають:

- розміщення на вершині гори з панорамним видом;
- вегетаріанське харчування, включаючи сніданок, обід і вечерю (у день найбільш тривалого походу, можна або взяти їжу з сніданку «шведський стіл», або купити типову австрійську їжу в хатині по дорозі);
- кожен день починається з ранкових занять йогою або цигун (див. рис.4);

Рис. 4

- щоденний курс з акро-йоги, тайського масажу, інь-йоги, медитацій під проводом гуру, лекцій з філософії йоги і коучингу по здоров'ю;
- курс скелелазіння з досвідченим учителем, щоб спробувати себе в лазінні або поліпшити свою техніку;
- прогулянки по околицях через ліси або гірські хребти, відкриття озер і каньйонів;
- відпочинок у сауні;
- тайський йога-масаж;
- рафтинг з гідом з вправами по тимбілдінгу;
- практики усвідомленості і медитації;
- акро-йога і партнерські тренування;
- посиденьки у багаття та ін. [24]

Такий ретрит може коштувати від 1490 євро до 980 євро, залежно від умов розміщення [24].

Окремо варто згадати музичні ретрити, пов'язані з релігійними практиками та духовними вченнями. Так, Інститут азіатської класики разом з учителем Майклом Роучем ось уже десять років проводить кілька разів на рік ретрит по медитації під назвою Лам-Рим, або «Кроки на шляху до стану будди» [33].

Загалом, цей інститут викладає своїм учням 18 базових курсів. Найпопулярнішим і найбільш стислим можна вважати «The Principal Teaching of Buddhism» («Принципи вчення буддизму») [33].

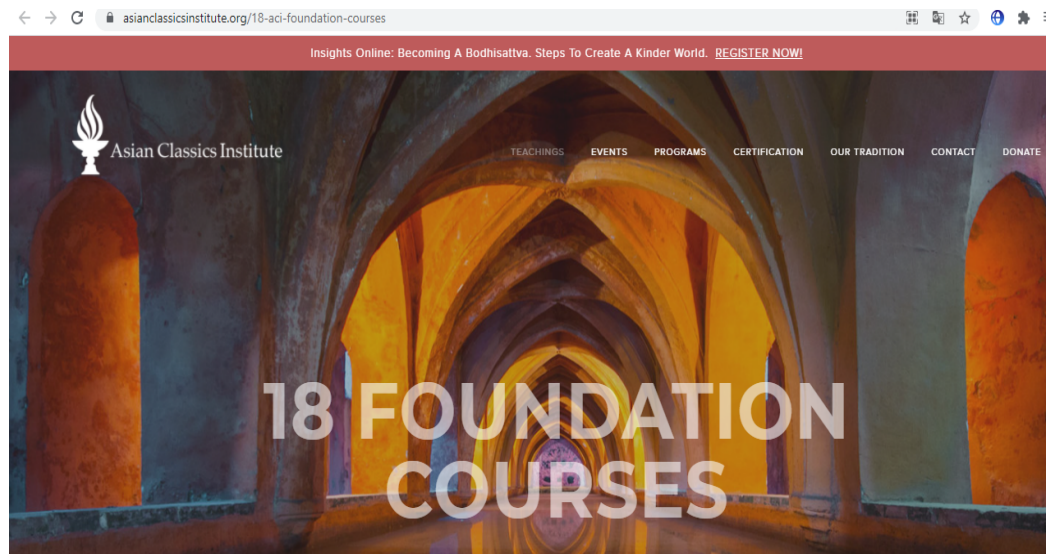

Рис. 5

На рисунку 5 зображена головна сторінка сайту «<https://www.asianclassicsinstitute.org/18-aci-foundation-courses>», на якій можна побачити перелік 18 курсів. Також детальний опис основних ідей інституту.

Цей курс є вступом до буддизму в цілому; усі наступні курси розкривають ширше ідеї, представлені у цьому. В основі лежать теми «пошуки вчителя», «природа будди», «дхарма», «сансара», «зречення», «карма», «проблеми людського життя», «бодхічїтта та її переваги», «як створюється бодхічїтта», «два рівні реальності» та ін.

Слово «духовність» зазвичай асоціюється з дослідженням свого внутрішнього простору, пошуком сенсу, почуттям повного спокою і з

нематеріальними вимірами життя. Але, найголовніше, останнім часом він набув популярності саме у нерелігійному сегменті туристичного ринку, що дає змогу говорити про становлення нерелігійного різновиду релігійного туризму.

Якщо у релігійних формах духовного туризму йдеться про поглиблення відносин із Богом (а потім – самим собою та іншими людьми), то у нерелігійних найчастіше йдеться або про абстрактне пізнання «духовного світу», або про встановлення гармонії із собою, людьми, природою.

Зазвичай люди, які називають себе духовними, зацікавлені в самопізнанні, вони вірять, що є щось за межами чуттєвого досвіду людини, і цінують такі чесноти, як співчуття і доброта. У нерелігійних формах духовного туризму справа може йти про практики, зосереджені на

- тренуванні пам'яті та уваги;
- пошуку балансу між роботою і життям, матеріальним і духовним;
- розвитку впевненості, цілеспрямованості;
- боротьбі зі стресом;
- мотивації;
- розвитку гармонійних відносин з людьми.

Цікавий приклад духовного ретриту пропонує Школа «Мистецтво Життя» [4], засновником і головним духовним наставником якої є Шрі Шрі Раві Шанкар. Сьогодні ретритні центри цієї організації є в багатьох країнах світу. Вони пропонують унікальні програми навчання мистецтву життя, медитації та уваги до себе, духовні практики.

Головна мета ретриту – допомогти людині знайти спокій, ясний розум і відчутти себе щасливою.

Серед ретритів є й такі, що не пов'язані ані з певною релігією, ані вченням, ані філософією – йдеться виключно про створення простору спокійної релаксації та надання психологічної допомоги (за потреби). Їх можна було б назвати – реабілітація після активної професійної діяльності.

Так, центр TheLifeCo Bodrum рекламується як «унікальне місце для зцілення і детоксикації в Європі. Ми тут, щоб направити вас до вашого оптимального лікування за допомогою програм, спрямованих на поживлення вашого тіла, возз'єднання з вашим розумом і емоціями, відновлення енергії і повне урівноваження за допомогою додаткових занять, таких як йога, медитація і щоденні прогулянки на природі» [37].

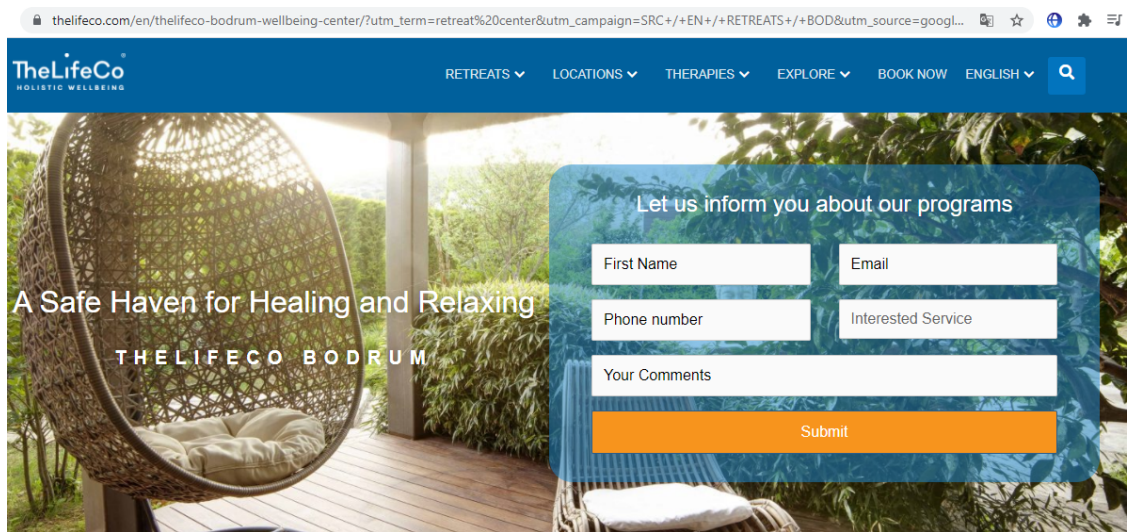

Рис. 6

На рисунку 6 зображено головний сайт духовного центру ретриту TheLifeCo Bodrum, де подано стислу інформацію про відпочинок, можна ознайомитися з програмою і терапіями програми. Сайт оформлений зі смаком, нічого зайвого, подана вся інформація про відпочинок і можливо забронювати білети одразу на сайті.

Центр пропонує розміщення, індивідуальні програми харчування, йогу та медитацію, консультацію лікаря, консультації з харчування і дієти, семінари по харчуванню і дієті, СПА, фітнес, басейн, біофотонну терапію, турбозвукову вібраційну терапію, інфрачервону сауну, щоденну лазню та кисневу терапію [37].

Зрештою, у людей мистецтва є популярними так звані art retreat (мистецькі ретрити), до яких віднесемо і музичні, про які детальніше – в

іншому розділі. Мистецькі ретрити виникали у 19 столітті і активно розвиваються зараз. Перерва у буденному житті має створити умови для сприяння творчості.

Художні ретрити (або усамітнення у майстерні, або виїзди на природу, або індивідуальні, або колективні) допомагають не лише удосконалювати художню майстерність, аде й працювати над собою. Нове середовище дозволяє поглянути на звичні речі з різних ракурсів. Нові друзі зі схожими захопленнями надають підтримку[19].

Інструктор допомагає втілювати ідеї в життя. Тиждень або два в Італії або кілька днів у сусідньому співтоваристві можуть оживити творчі канали, висушені щоденною працею. Зміна повітря освіжає, а інша висота або широта розкриває нові якості світла. Можливість піти дозволяє очам розширитися і розглянути все, що можливо. Деяким необхідно сезонний або щорічний притулок.

Коли люди зустрічаються і спілкуються на художніх майстернях, вони утворюють спільноти і підтримують один одного. Вони часто наполягають на регулярному ретриті; деякі групи возз'єдналися протягом десятиліть. І місце, і учасники захищають художній дух від вимог повсякденному житті, які легко ігнорують. Інші художники можуть виявити, що вважають за краще усамітнення і шукають усамітнення, які сприяють самоаналізу і спокійних роздумів.

Один із популярніших ретритів для художників – Artbreak (Канікули з мистецтвом) у Празі (Чехія) [20].

У програмі – щоденне протягом 6 днів спілкування із художньою спільнотою Праги та творчість. Зранку – дві години малювання, колажу і кераміки. Після цього – відвідування приватних галерей та великих музеїв, дегустація вин, відвідування празької опери, театру, балету і чудовою джазової [20]. Такі арт-ретрити – одна з форм сучасного культурного туризму.

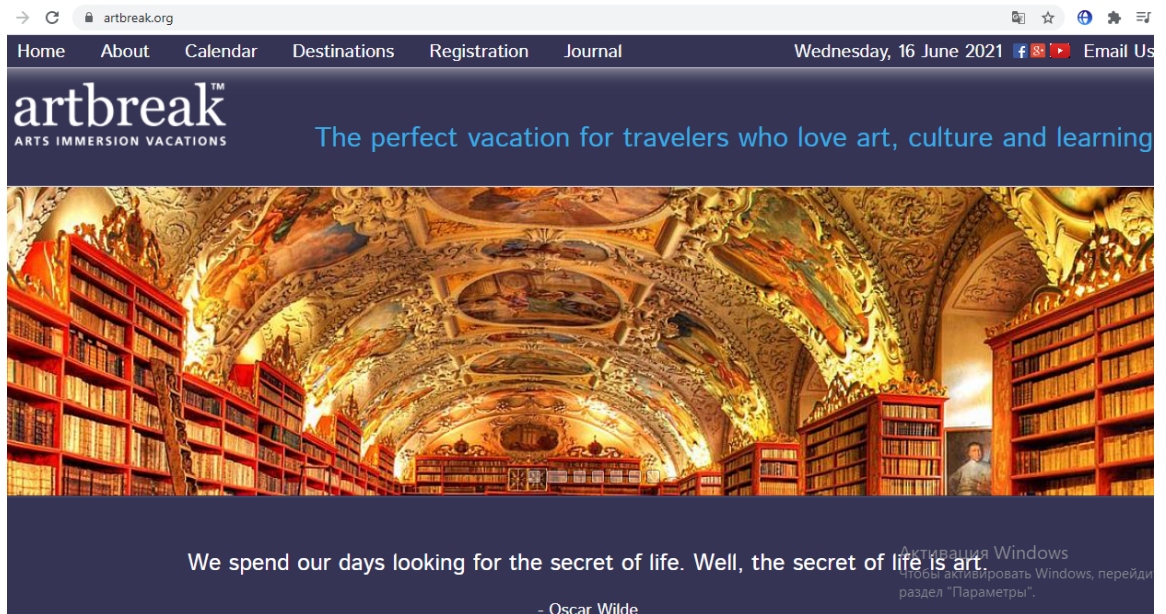

Рис. 7

На рисунку 7 зображена головна сторінка сайту Чеського арт-ретриту. Сайт демонструє програму ретриту, його опис і можливість забронювати. Виглядає помпезно в стилі барокко, що прихилиє увагу творчих туристів.

Вже зазначалося вище, що основних форм ретритів є декілька (перебування у тиші, на природі, у творчому усамітненні та ін.), проте заслуговує окремої уваги така його форма, як музичний ретрит (в Україні науковцями не зауважена). Між тим, досить популярна за кордоном.

Серед визначних музичних ретритів можна вибрати наступні:

Orbit DJ Retreats [26] збирають ді-джеїв та продюсерів для того, щоб підняти свої навички та знання на новий рівень. Відбуваються у різних місцях світу. Вперше цей ретрит відбувся на Ібіці у жовтні 2019 року, у 2020 році проведенню ретриту завадив карантин, але у квітні 2021 року він проводиться знову, допомагаючи ді-джеям, продюсерам та любителям музичної індустрії віднайти натхнення та удосконалити свої вміння та знання. У програмі – цикли майстер-класів від найуспішніших та інноваційних імен в електронній музиці та за її межами, включаючи

співзасновника Orbit Doorly, експертів галузі з Ableton, Logic та Pioneer, а також безліч друзів Orbit з широкого спектра галузей.

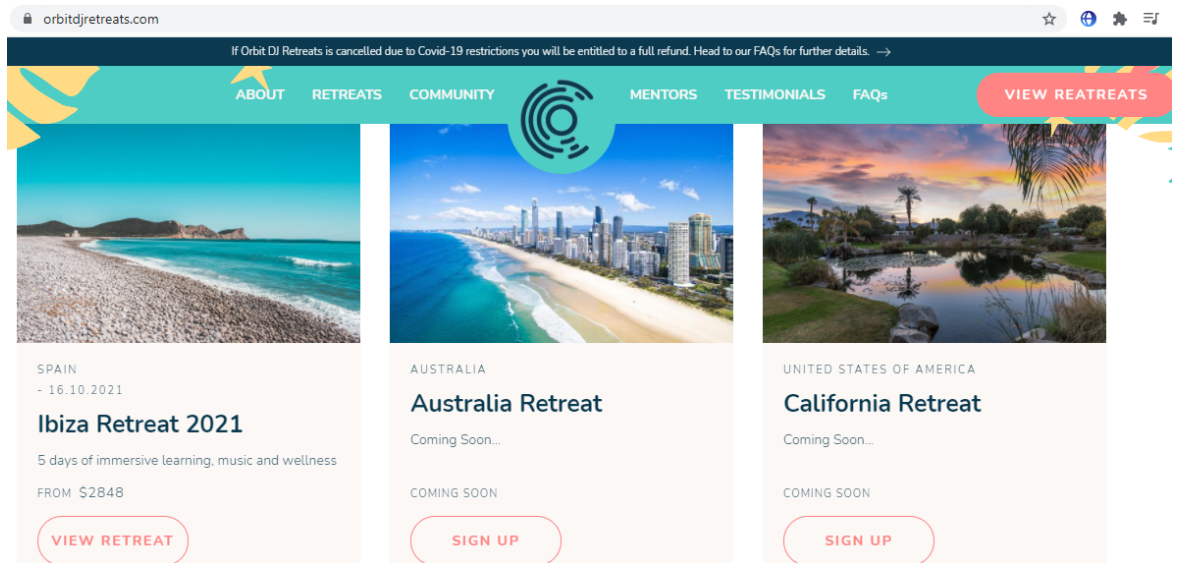

Рис. 8

На рисунку 8 зображена головна сторінка сайту діджей-ретриту, де подана повна інформація про все, що музикант отримує під час відпочинку на острові Ібіца. Сайт зручний, стильний, містить стислу інформацію про кожний пункт відпочинку і про музикантів, з якими проходитимуть навчання майбутні діджеї продакшену.

Програма навчання, запропонована на ретриті охоплює всі необхідні теми для досягнення успіху в музичній індустрії, зокрема; як використовувати обладнання DJ на найвищому рівні продуктивності. Опанування виробничих та програмних навичок. Маркетинг, соціальні медіа та брендинг. Розвиток бізнесу та кар'єри. Плюс семінари та заняття, присвячені здоров'ю та добробуту, пропонуючи поради щодо збереження довгої кар'єри в галузі.

Цей проект включив у себе :

- ментальний коучінг, з тренером з питань психічного здоров'я Ян Херст з “We Are Hummingbird” протягом всіх ретритів. Він

є доступним для неформальних групових дискусій або індивідуальних сеансів, щоб допомогти пройти 5-денний ретрит;

- створення прес-комплекту (проведення діджею через процес діагностики особистості під час ретриту, щоб глибоко зануритися у те, що надихає особистість. Потім цей процес повідомить про створення нового брендового прес-набору, включаючи дизайн логотипу, напрямок бренду та написання біографії);

- професійні прес-кадри: Розташоване в мальовничому національному парку Ібіци, місце ретриту забезпечує ідеальне місце для створення нових професійних знімків для друку;

- йога, медитація та добробут (здобуття знань про важливі основи насолоди довгою, здоровою та успішною кар'єрою за допомогою оздоровчих семінарів. Включаючи йогу, звукові ванни, керовану медитацію та дихальну роботу – все, що передає легенда музичної індустрії та засновник Sleep Retreat Роб да Банк);

- експерти PIONEER DJ (можливість перейняти досвід офіційних експертів Pioneer DJ, освоїти їх новітнє обладнання. Ці заняття є однією з найцінніших частин навчальної програми зі знаннями, які отримують всі залучені учасники);

- LOGIC PRO PRODUCTION. Це програмне забезпечення для продакшену та створення музики для продюсерів. Задля освоєння даного інструменту 2 відомі діджеї та музичні продюсери GAWP та Hauswerks є доступними впродовж всього ретриту.

- АБЛЕТОН. Сертифікований спеціаліст з програмного забезпечення Ableton Марк Бернетт проводить учнів довгими сходами музичної діджейської освіти: від основ виробництва до композиції, звукового оформлення, аранжування, структури та змішування.

- Щоденні майстер-класи з техніки відомих спеціалістів [17].

Midsummer Musical Retreat – музичний табір, розташований в парку Форт-Уорден, штат Вашингтон для дорослих, який ставить перед собою мету збагатити музичний досвід дорослих музикантів [25]

Першим і важливим чинником є локація, обрана організаторами – досить далеке від поселень місце з цікавими природними рельєфами (урвища, випалені сонцем поля, чиста вода та ін.).

Серед напрямків підготовки – оркестр, струнний оркестр, хор, джазовий біг-бенд, камерні ансамблі та факультативи в гостинній, «ретритній» атмосфері, створеній відданими своїй справі митцями – як професіоналами, так і аматорами, ентузіастами своєї справи.

Ретрит існує з 1983 року. За ці роки встановились певні традиції. Всі учасники відзначають, що досвід участі був для них не лише навчанням, але й надихнув на нові творчі ідеї, і загалом був корисною частиною музичного життя.

Щороку вони повертаються з «табору» з більшою впевненістю, поліпшеними навичками, знайомством з новим репертуаром, новими друзями і великим ентузіазмом до створення музики.

Окремо варто зупинити увагу на проектах ретриту, створених для дітей. Більше того – адаптованих під умови карантину, викликаного пандемією COVID-19.

Королевська Ірландська академія музики в 2021 році створила проект під назвою Virtual Youth Choir Summer, проект, який надає можливість для співаків 13-18 років розвинути свої хорові навички і спільно працювати над амбітним Літнім проектом [38].

В літньому проекті віртуального молодіжного хору RIAM мають можливість взяти участь співаки віком від 13 до 18 років протягом тижня, відточуючи свою хоровий спів і музичні навички, а також дізнаючись про здорову вокальну техніку. Учні отримують онлайн-коучинг від засновника DYS Лінсі Каллаган і попрацюють над спільним проектом співу на соціальній дистанції.

Студенти візьмуть участь у різноманітних бесідах і семінарах, від навичок диригування та музичної майстерності до майстер-класів по вокалу. У цьому році курс зосереджений на репертуарі композиторок і, серед іншого, буде досліджувати «Фантазії народних пісень» Сесілії Макдауел і «кантатно доміно» Лаури Шейлс.

Для кожної голосової партії передбачені сольні партії, і обрані солісти отримають можливість взяти участь в майстер-класі з учасницею вокального факультету RІAM Сільвією О'Реган, працюючи з нею над завершенням свого соло перед фінальним записом [38].

Загалом, йдеться про надзвичайно цікавий та амбітний проект, який дасть молодим людям, що люблять співати, прожити час саме у тому, що вони люблять найбільше, спілкуватися з людьми, які розділяють їх зацікавлення, розвивати музичні здібності за допомогою глибокого вивчення репертуару та допомоги фахівців свої справи, а також отримати можливість стати поміченими – на завершення проекту пропонується зробити запис.

Також не можна оминати увагою рейв-ретрити – новий молодіжний формат. Шумні брудні міста, швидкоплинність часу і висока зайнятість часто не дають молоді зупинитися і зосередитись на тому, що для них є важливо. Рейв-вечори колись були популярні лише в Берліні, але сьогодні цей рух швидко росте – кількість людей, які хочуть музику почути, побачити та відчути, неуклінно зростає.

Світовою столицею рейву на сьогодні по праву можна вважати Ібіцу. Від щасливої культури хіппі 70-х років до сьогоднішнього поєднання VIP-культури з ретритами світового класу, пригодами у нічних клубах, обідом на фермах та альтернативними лікувальними процедурами для розуму, тіла та душі.

«Eat Sleep Rave Retreat» - 7-денний тур на Ібіці який поєднує у собі унікальне свято їжі, музики, благополуччя, танців і дружби, недоступні маршрути, йогу і ретрит [23].

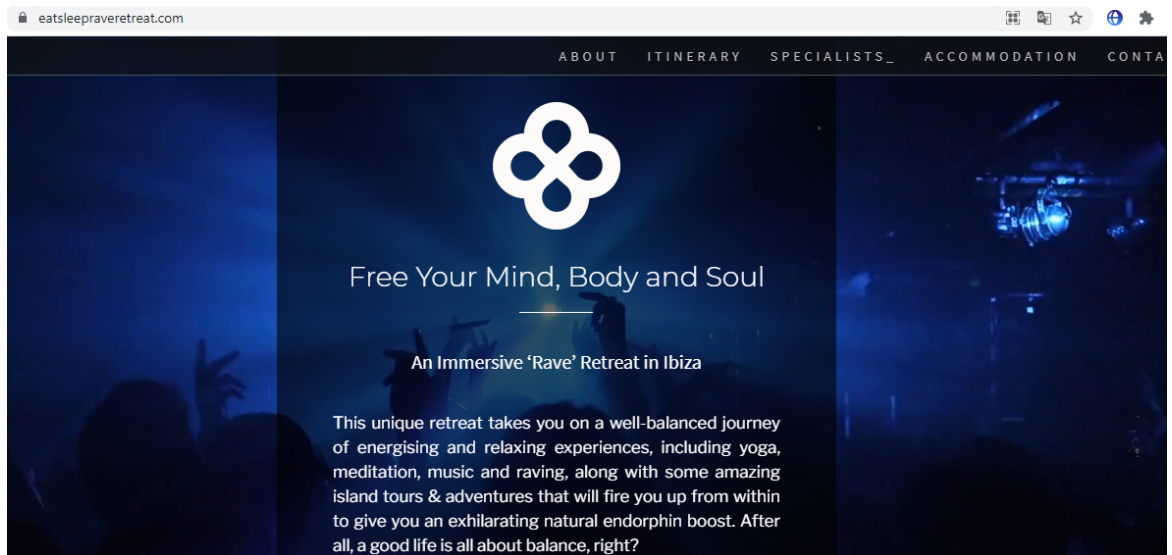

Рис. 9

На рисунку 9 зображена головна сторінка сайту ретриту «Eat Sleep Rave Retreat», на якому подано Повний опис відпочинку, клубів, програми, локацій і лікувальних процедур. Сайт стильний, оздоблений живими відео з вечірок і детальною інформацією.

Цей унікальний ретрит надає людині добре збалансовану подорож, наповнену бадьорістю і розслаблюючими відчуттями, включаючи йогу, медитацію, музику і марення, а також деякі дивовижні тури по островам і пригоди, які запалюють особистість зсередини і дають можливість відновити внутрішній баланс.

Протягом цього тижня ретрит-рейвер буде їсти, спати і відпочивати в найкращих локаціях. Окрім того деякий час відпочинку присвячується дослідженню деяких із всесвітньо відомих гарячих точок островів, а також важкодоступних місць.

Цей ретрит відноситься до розряду трансформаційних, мета яких – скерувати людину на пошуки власного «потoku». Для цього турист проводить час у прекрасному оточенні, щоб підживити своє тіло і глибше заглибитися в те, що насправді запалює душу. Зустрічі з творчими і надихаючими людьми, сміх, танці, думки про майбутнє і усвідомлення того, що все можливо – це результат даного ретриту.

У рекламних проспектах акцентуються надихаюча музика, вільний танець, ситна їжа, нові знайомства та лікувальні усамітнення в одному з найкрасивіших, захоплюючих дух куточків Ібіці.

Протягом відпочинку рейвери мусять вживати здорову їжу, слідкувати за розпорядком дня і виділяти час для сну. Ретрит полягає в об'єднанні тисяч людей та святкуванні життя за допомогою музики і танців. Це допомагає забути про стреси, турботи і заборони, які зникнуть з кращими ді-джеями світу на Ібіці.

А вдень відпочиваючі мають можливість зупинитися, зосередитися на собі, зайнятися йогою, медитацією та відновитись. Зокрема виділяється час, щоб зістрибнути зі скель, покататися по бездоріжжю на джипах 4 × 4, відвідати об'єкти всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, відправитися на човні в секретні сховища, одягнутися і встановити нові цілі під повним Місяцем.

2.2 Власний проект музичного ретриту «techno Kharkiv retreat»

Оскільки, попри популярність музичних ретритів за кордоном, в Україні, а зокрема у Харкові, вони ще не набули гідного поширення, актуальність та інноваційність заходу є беззаперечною.

Цільова аудиторія заходу – молодь, зацікавлена не лише у тому, щоб послухати музику, але й тому, щоб вийти на новий музичний рівень. Ймовірні комунікаційні канали – насамперед особисті зв'язки, повідомлення через знайомих, оголошення у клубах, соціальні мережі.

Місцем реалізації проекту обрано Склад в районі Алексіївка м. Харків, класу 1282 кв.м. класа «В», сухі. неопалювані, бетонні підлоги, висота стель 8 метрів, є 380V і 220V, високі ворота 4x4, асфальтований під'їзд, парковка, охорона, відеоспостереження, всі зручності на території. Адреса складу: вул. Кільцевий шлях 9, Метро пр-т Перемоги 15 хв

Алгоритм роботи над підготовкою до проведення ретриту:

– Зібрати команду однодумців, залучити друзів, розшукати волонтерів. Задля мотивації можна надати вільну участь у ретриті для

них та можливість привести ще одну людину. Також – бонуси у вигляді стікерів і мерч, які водночас слугуватимуть рекламою заходу;

- розробка програми ретриту у команді;
- розрахунок бюджету та пошуки спонсорів;
- створення інфоприводів та постів у соціальних мережах, присвячених підготовці ретриту;
- розіграш у соціальних мережах як участі у ретриті, так і різних бонусів;
- заключення партнерських угод з різними клубами;
- технічне забезпечення (апаратура для забезпечення звуку та світла, встановлення туалетів, бару, охорони, коучингових зон).
- запрошення хедлайнерів та ведучих майстер-класів
- перевірка рівня підготовки всіх елементів завчасно.

З досвіду проведення подібних подій відомо, що звукове обладнання не обов'язково купувати: його можна взяти в оренду або позичити. Проте установкою «саунду» повинен займатися професіонал, тож необхідно або мати відповідного фахівця у команді, або звернутися до оплачуваних звукооператорів, які простежать за тим, щоб обладнання не згоріло і стоїчно перенесло вечірку.

Варто пам'ятати, що світло і різнокаліберні інсталяції можуть створити особливе враження, цікаве світлове рішення може стати відмінною рекламою, яка працює в форматі «тут і зараз», – люди люблять фотографуватися на тлі цікавих інсталяцій.

Необхідно узгоджувати потужність електромережі та обладнання, інакше можна залишитися без світла і музики.

Зрештою, варто подбати про комфорт і безпеку своєї публіки: на майданчику повинні бути туалети, бар, гардероб і місце, де можна перепочити, також варто організувати роздільний вхід і вихід.

Обов'язково влаштувати охорону і пропрацювати варіанти дій в нештатних ситуаціях. Слід подбати про засоби зв'язку: взяті в оренду рації прискорять вирішення багатьох проблем.

Підготувати всі необхідні дозволи і документи.

Рейв є унікальним форматом поєднання танцю та музики, де неважлива раса, вік, стать людини. Така подія може стати не лише помітною на харківському туристичному ринку, але на українському чи навіть європейському. Яскравим прикладом можна вважати місто Берлін – неофіційну, але від цього не менш легітимну техно-столицю світу, в яку туристи їдуть перш за все з метою відвідування техно-вечірок.

Особливості реалізації ретриту.

Перша задача – добір команди, яка забезпечуватиме захід. Планується зібрати команду з друзів та волонтерів, які працюватимуть за ідею, мерч, безкоштовну участь для себе та одному квитку на кожного.

Функції команди під час заходу прописано у таблиці 1.

Таблиця 1

Розподіл функцій у команді

Завдання	Кількість членів команди	Додаткові примітки
Підготовка приміщення та прибирання	Всі	
Фейс-контроль	2	Чоловіки
Каса	2	Одна особа має продавати квитки, одна – кріпити стрічки
Бар	2	
Сцена	2	
Вільне пересування, загальний контроль	6	

Команда розроблятиме і афіші та тексти оголошень у соцмережах. Афіші будуть розміщені по клубах та безкоштовних дошках оголошень у центрі.

Оренда приміщення. Планується орендувати Склад площею 1282 кв. м. класу «В», висота стелі 8 м., підлога бетонна, охорона та відеоспостереження наявні, туалет на території.

Адреса складу: вул. Кільцевий шлях 9, станція метро пр-т Перемоги.

Деталі – у таблиці 2

Таблиця 2

Оренда приміщення для ретриту

Назва	кількість	Ціна за годину	НДС 20 %	Сума
Оренда складу	12 годин	70 грн	14 грн	1008 грн

Під час огляду приміщення та заключення угоди про аренду буде знято сторіз про про цей етап підготовки проекту.

Також на цьому етапі буде проведено вікторину у соціальних мережах, призом на якій стане безкоштовний вхід на ретрит для двох осіб.

Окремою задачею є організація бару. Доцільним є заключення взаємовигідних угод з постачальником продукції – в такому разі всі розходи бере на себе відповідна фірма.

Оскільки охорона надається в орендованому складі, а частину функцій беруть на себе члени команди, то додаткових витрат по цьому пункту не буде.

Ретрит проводитиметься влітку, тож можна не витратити гроші на оренду гардеробу. Проте необхідно все ж таки забезпечити необхідним інвентарем різні зони івенту. Планується скористатися з послуг сайту www.rentall.in.ua. Деталі наведено у таблиці 3.

Таблиця 3

Допоміжне обладнання приміщень

Назва	Кількість	Ціна	Сума
Ширма на касу	1	150 грн/доба	150
Крісла-груша	10	100	1000
Лавки «рейка»	3	60	180
LED куб-стул 50 см	2	330	660
		Разом	1990

Оренду звукового та світлового обладнання буде замовлено у Харківському інтернет-магазині «zpromogroup.com.ua» з послугою доставки, яка входить у вартість оренди.

1. Оренда звукового обладнання.

«Комплект апаратури «Пакет «VIP», в який входять 2 активних колонки JBL PRX; 2 активних сабвуфера JBL PRX, потужністю 5 кВт.; мікшерний пульт Soundcraft Signature 10 (з ефекторів) або аналогічний пульт; радіомікрофон Shure; 2 світлових динамічних приладу: Bonfire і Led прилад; 2 світлодіодних пара; послуги DJ; монтаж демонтаж» (за матеріалами сайту "Z-Promo Group, "Швидка Музична допомога" <https://zpromo.com.ua>")

Оскільки послуги доставки, монтажу та налагодження входять у ціну оренди, то можна не планувати витрати на фахівців з електрообладнання.

Обладнання для освітлення описано у таблиці 4.

Таблиця 4

Розрахунки обладнання приміщення звуковою та світловою апаратурою

Назва	Кількість	Ціна
«Оренда комплекту апаратури – Пакет «VIP»»	1 шт.	5000 грн
«Рухливі голови Led,	1 шт.	600 грн

Beam»		
-------	--	--

Продовження таблиці 4

1	2	3
«Динамічний світловий прилад звуковий активації»	1 шт.	200 грн
«Оренда Led екрану. Оренда Led Screen»	1 шт.	2500 грн
«Світловий прилад Led Par (Бездротовий на акумуляторі)»	1 шт.	300 грн
«Лазер (Blue) 2 Вт – (малює імена, анімацію)»	1 шт.	1800 грн
«Оренда стробоскопа «Power Light»»	1 шт.	300 грн
«Лазер (RGBY) – 1.5 Вт»	1 шт.	1000 грн
Разом		11600

Всю інформацію взято за з сайту «Z-Promo Group, «Швидка Музична допомога» <https://zpromo.com.ua>»

Далі необхідно розподілити ресурсне забезпечення для заохочення роботи організаторів. Див. у таблицю 5.

Таблиця 5

Додаткові витрати

	Кількість	Ціна за 1 шт	Сума
Волонтери	12-15	0	0
Робочі футболки з мерчем заходу для організаторів, які вони надалі залишать собі	15	180	2700
Квитки перепустки для організаторів	30	0	0
Бейджі	14	5	70
Разом			2770

Тож, за попередніми розрахунками, має бути витрачено 17 368 грн.

На заробітню платню DJ Sasha Zlykh та DJ A-Body з київського рейву «Схема» планується витратити 28 000 грн. Таким чином можна розраховувати на приблизний бюджет 45 368 грн (що можна округлити до 50 000 грн.).

Орієнтовна кількість учасників: 200-300 чоловік.

Орієнтовна вартість квитків: 250 грн.

Орієнтовний прибуток: 50000-75000

Концепція рейву. Залучення людей до рейв-ретриту

Незважаючи на те, що музична індустрія постраждала завдяки появі послуг потокового перекладу музики та постійному спаду продажів фізичних та цифрових звукозаписів, в останні роки перед карантинном музичні фестивалі були відзначені значним зростанням.

Проте, хоча музичні фестивалі щороку приносили прибутки для їхніх приймаючих міст, але індустрія туризму в цілому ще не мала стратегії співпраці з музичною індустрією, щоб створити цінні продукти та досвід для любителів живої музики. Ще більше ситуація ускладнилася після введення карантинних обмежень внаслідок пандемії COVID-19.

«Коли ми думаємо про музичний туризм, дві галузі насправді не розмовляють одна з одною» [21], – сказав Шейн Шапіро, ге генеральний директор компанії «Звукова дипломатія», світовий радник з питань музичних міст та розвитку ринку у Великобританії, який працює з муніципалітетами та розробниками. та організації для створення планів дій у прямому ефірі. «Індустрія туризму повинна більше включати власне музичну індустрію у рішення, які вона приймає, і як вона спілкується» [21].

Хоча з'їзд більшості міст і відвідування бюро відвідувачів можуть покращити капітал на процвітаючій сцені живої музики, такі місця, як Нашвілл, Теннессі, Остін, Техас, Мемфіс, Теннессі та Новий Орлеан, Луїзіана демонструють, як музика може сприяти процвітаючій економіці туризму. За даними Travel Weekly, «те, що показали ці успішні напрямки

музичного туризму, – це те, що сприяння процвітаючій музичній сцені в кінцевому підсумку спричиняє вдосконалений досвід туризму в інших сферах, а також, таких як їдальня та мистецтво, і навпаки» [21]".

Концепція рейву полягає у залученні молоді до туризму за допомогою музики і акція. Ідея івенту, здатного «телепортувати» їх з сірих буднів – «Танцюй, живи, мандруй!»

А назвою обрано – «techno Kharkiv retreat».

Програма івенту:

Програма івенту:

1. 21:00 Коучінг для починаючих діджеїв і просто всіх зацікавлених творчістю відомого київського діджея Саші Злих, де можна просто поговорити з музикантом, випити чаю, дізнатися щось корисне і зарядитися його енергетикою для ночі танців. Даний коучінг зробить вечірку не просто вечіркою, але й можливістю дізнатися про щось нове, познайомитися ближче з однодумцями. Адже в музичній сфері дуже важливо знаходити людей, які тебе розуміють і знаходяться із тобою на одній звуковій хвилі. Оскільки Саша не просто діджей, а й 1 з вчителів музичної школи Kultura Zvuka, то його особистість є дійсно цікавою для діджеїв-новачків. Вони матимуть змогу поставити йому питання будь-якого характеру (в межах розумного звісно).
2. О 22:00 початок вечірки
3. Всі гості сплачуватимуть 250 грн при вході, після того, як пройдуть фейс-контроль (обов'язково мати із собою документ, який підтверджує повноліття), тільки 18+.
4. Першим виступає A-Body 22:00 – 01:00
5. Йому на зміну приходить зі своїм свіжим музикальним сетом Sasha Zlykh і гратиме від 01:00 аж до 05:00.
6. Рівно о 05:00 танці припиняються, гості прощаються і йдуть спати після ночі палких вільних танців.

Основним завданням даного рейву є створення умов для того, щоб люди могли зануритися у музику, дізнатися для себе щось нове про індустрію електронного звучання та вийти після ретриту оновленими, з стимулом до життя і творчості та натхненням на нові креативні ідеї. Тож варто запросити DJ з різних країв (не лише України, але Китаю, Румунії, Казахстану). Для обміну досвідом, запрошені музиканти мають бути і з різних областей України (не виключаючи Криму, Луганської та Донецької областей для акцентування того, що музична Україна є одним цілим).

Підготовча робота має допомогти у тому, щоб все пройшло без проблем, з відповідною атмосферою, де всі б почувалися рівними, іноземці спілкувалися б з українцями, а українці різних регіонів – одні з одними. Вже перший ретрит у Харкові має бути проведеним на міжнародному рівні. Він має зняти блоки і кордони, поєднавши однодумців.

Можливим є створення українського techno retreat руху, який стимулював би розвиток цієї форми духовного туризму в Україні.

Висновки до РОЗДІЛУ 2

У ході проведеного дослідження з'ясувалося, що ретрит – вихід за межі звичного середовища для віднайдення гармонії із собою, людьми та світом та поглиблення розвитку у тому, що людина вважає головним у своєму житті. Ретрити можуть відбуватися як релігійні, мистецькі, філософські, світоглядні, реабілітаційні та ін. Загалом на сьогодні це є одним із сучасних форм духовного туризму, який має глибоке історичне коріння. За кількістю учасників ретрити можуть бути індивідуальними чи колективними.

Окремої уваги заслуговують музичні ретрити, які у свою чергу можуть бути орієнтованими як на професіоналів високого рівня, так і на початківців чи дітей. Завдання таких ретритів – допомогти покращити свої навички, налагодити нові зв'язки та зав'язати знайомства, створити новий продукт та набути ідеї для нових проектів.

Пропонований Techno Kharkiv Retreat має стати першим у м. Харків, об'єднати професіоналів та аматорів та створити умови для подальшого розвитку цього різновиду туризму у майбутньому. Вже від початку планується проведення ретриту міжнародного рівня із залученням учасників з різних країв. Також важливим є запрошення учасників з різних областей України (навіть тимчасово окупованих) для того, щоб нагадати про справжні кордони та показати, що музика здатна подолати всі перешкоди. У майбутньому планується регулярне повторення подібних заходів, що сприятиме збільшенню потоку туристів до м. Харків.

ВИСНОВКИ

У ході дослідження було з'ясовано, що духовний туризм – є одним із найпопулярніших на сьогодні різновидів туризму, у 2013 році Всесвітня туристська організація проводила конференцію, присвячену особливостям його розвитку у сучасності.

На жаль, в українському туризмознавстві, досліджень, присвячених цьому різновиду туризму немає – дослідники зосереджені переважно на подібному, але не тотожному явищу релігійному туризму. Між цими двома різновидами є багато спільного, але також і багато розбіжностей. Так, релігійний туризм – це діяльність, яка пов'язана з наданням послуг і задоволенням потреб туристів, які подорожують до святих місць і релігійні центри за межами території їх звичайного проживання. Досить широкий спектр напрямків релігійного туризму розділено виходячи з найбільш поширених концесій в сучасному світі: християнство, іслам, іудаїзм і буддизм. То духовний туризм – подорож із метою самовдосконалення та віднайдення внутрішньої гармонії із собою, іншими людьми, світом.

Серед форм релігійного туризму українські дослідники виділяють три: 1) паломництво; 2) оглядові екскурсії на релігійні теми; 3) спеціалізовані тури, до яких приєднуються паломники і екскурсанти. Натомість, зарубіжні додають четверту – ретрити. Географія релігійних турів досить широка і залежить від віросповідання – Тибет, Ізраїль, Італія, Індія, Китай, Непал, Греція, Святий Афон і багато інших. Щодо географії духовного туризму, вона не має прив'язки до певних місць. І форми духовного туризму в принципі є подібними до форм релігійного – вони також включають паломництво (музичне, літературне, меморіальне та ін.), екскурсії, ретрити.

У сучасному світі зменшується роль релігійного туризму із зменшенням кількості релігійно визначених людей, проте збільшується роль духовного туризму.

Ретрит – форма туристичної діяльності, яка передбачає виділення часу на перебування у тиші або виконанні практик, що сприяють психологічному, фізичному та професійному оновленню.

Ретрит – одна з найпопулярніших в Європі та Америці форм духовного туризму, що призводить до розвитку відповідної інфраструктури. Частина ретритів проводиться у старих локаціях (наприклад, у монастирях та замках, але частина – у новозбудованих спеціальних будинках та кемпінгах). Звичасна тривалість ретриту – 3-4 дні, проте можливим є ретрити на тиждень або на місяць. За формою проведення ретрити можуть бути індивідуальні та колективні. Популярними місцями проведення ретритів є села, монастирі, селища поблизу гір, морів, озер.

Музичний ретрит – особлива форма сучасного духовного туризму, яка має створити умови для розвитку музикантів та любителів музики. Йдеться про створення умов для того, щоб учасники сконцентрувалися виключно на музиці і мали можливість прожити відведений час таким чином, щоб це сприяло їх подальшому вдосконаленню, але, водночас, так, щоб мати можливість відпочити. У країнах Заходу цей різновид ретритів є дуже популярним. Навіть під час карантину було створено спеціальні віртуальні музичні ретрити для того, щоб задовольнити потреби ринку. Від фестивалів ці заходи відрізняються наявністю професійного коучингу та розширеною програмою навчання та подальшої підтримки. Мета – не лише відпочити від буденності з музикою, але й стати кращим музикантом, віднайти своє музичне обличчя. Також, звичайно, познайомитися з однодумцями та професіоналами своєї справи.

Подібних проектів у Харкові ще нема, тож пропонується проведення «Techno Kharkiv Retreat», який має зібрати насамперед молодь, яка цікавиться цим напрямком музики. Хедлайнерами ретриту мають стати провідні діджеї України та запрошені закордонні фахівці. Місія ретриту – показати, що музика має бути не лише джерелом задоволення, але й способом життя, який допомагає уповні ставати собою. Під час ретриту,

окрім музичних виступів, відбуватимуться також майстер-класи, спілкування між представниками різних регіонів України, нав'язування міжособистісних стосунків. Особливо важливим є стимулювання творчої молоді до того, щоб шукати свій власний шлях у музиці та не боятися експериментувати. А через творців – формуватися як особистість.

Бажаним є повторення цього заходу у майбутньому та до звичних туристичних ресурсів міста додати музичний ретрит.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агеенкова, Е. К. «Искусство жизни»: неоиндуизм в условиях западного общества // Сектоведение. — Минск. 2017. — Т. 6. — С. 4—17.
2. Аксенова Л.А., Плыско Я.А. Роль религиозного туризма в современном обществе // Журнал правовых и экономических исследований. 2019. №2. С. 126-129.
3. Географія релігійного туризму в Україні. Навчальний посібник / А.Ковальчук, М.Рутинський, А.Манько, Т.Завадовський, Д.Каднічанський. Львів: ТзОВ «Дизайн-Студія», 2016. 474 с.
4. Готье Ф. Гуру радости. Шри Шри Рави Шанкар и Искусство жизни— Минск.: Искусство жизни, 2011. — 272 с.
5. Гуменюк Г.М. Організація туристичних подорожей : навч.-методичний посібник. Івано-Франківськ: НАІР, 2014. 364 с.
6. Ковальчук А. Географія релігійного туризму в Україні. Навчальний посібник / А.Ковальчук, М.Рутинський, А.Манько, Т.Завадовський, Д.Каднічанський. Львів: ТзОВ «Дизайн-Студія», 2016. 474 с.
7. Ковальчук А. Релігійний туризм в Україні. Навчальний посібник / А. Ковальчук, Д. Каднічанський, М. Рутинський, Т. Завадовський, А. Манько – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. 420 с.
8. Король О.Д. Організація екскурсійних послуг у туризмі : навч.-метод. посібник / О.Д. Король. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2016. 144 с
9. Любіцева.О.О. Паломництво та релігійний туризм. Навчальний посібник/ Любіцева О.О., Романчук С.П. К.: Альтерпрес, 2011. 416 с.
10. Панченко С. А. Релігійний туризм в Україні: стан, потенціал, перспективи. Монографія. Київ: Автограф, 2019. 163 с.

11. Патійчук В. О. Класифікація релігійно-паломницьких турів за різноякісними ознаками / В. О. Патійчук // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія : Географічні науки. Луцьк : Вежа. 2015. № 14 (315). – С. 33–45.
12. Печерица Е.В., Шарафанова Е.Е. Паломнический туризм: сущностные аспекты // Современные проблемы науки и образования. 2014. №6. С. 572-572
13. Просторова організація бізнесу в регіонах України: форми та механізми регулювання : монографія. Львів, 2019. 330 с.
14. Релігійний туризм. Навчальний посібник / З. П. Сапелкіна. К.: Альтерпрес, 2009. 244 с.
15. Фролова В.Ю. SWOT-аналіз конкурентоспроможності туристичного ринку України. URL: http://old.bumib.edu.ua/sites/default/files/visnyk/10_6.pdf
16. Яроцький П. Релігієзнавчий туризм – шлях толерантного взаємospрийняття конфесій // Практичне релігієзнавство: колективна монографія / за ред. проф. А. Колодного, Л. Филипович. Київ: УАР, 2012. С. 122–139.
17. ABLETON. URL: <https://www.ableton.com/en/certified-training/mark-burnett/> (дата звернення 20.05.2021)
18. Ali Heidari, Hamid Reza Yazdani, Fatemeh Saghafi, Mohammad Reza Jalilvand. The perspective of religious and spiritual tourism research: a systematic mapping study", Journal of Islamic Marketing. 2018. URL: <https://doi.org/10.1108/JIMA-02-2017-0015>
19. Art retreat. URL: <https://www.artistsnetwork.com/artist-life/why-artist-retreats-matter/> (дата звернення 23.06.2021)
20. Artshow. URL: <https://artshow.com/Workshops/index.html>. (дата звернення: 14.05.2021)

21. Berghain-Türsteher — Lässt er Helene Hegemann rein? Die Zeit, 25 февраля 2010.
22. Cooper, David A. Silence, Simplicity & Solitude: A Complete Guide to Spiritual Retreat. — SkyLight Paths Publishing, 1999.
23. Eat Sleep Rave Retreat. URL: <https://eatsleepraveretreat.com/> (дата звернення: 17.05.2021)
24. Globeseekers summer retreat. URL: https://globeseekers.com/en/globeseekers-outdoor-yoga-retreats-summer-austria/?gclid=CjwKCAjw_JuGBhBkEiwA1xmbRb8L3xG5mhLC3YVXBvX7c9FYdxcBPN3FowZyAocOFwIf8Jy1A0Yb6BoCU3EQAvD_BwE (дата звернення: 17.05.2021)
25. Midsummer Musical Retreat. URL: <http://www.musicalretreat.org/>; <http://www.musicalretreat.org/mmr-story> (дата звернення 29.05.2021)
26. Orbit DJ Retreats. URL: <https://www.orbitdjretreats.com/> (дата звернення: 26.06.2021)
27. Personal retreat. URL: <https://bookretreats.com/blog/how-to-plan-a-personal-retreat/> . (дата звернення: 17.05.2021)
28. Pilgrimage music & cultural festival. URL: <https://pilgrimagefestival.com/the-festival> (дата звернення: 11.05.2021)
29. Retreats at St. Joseph`s Abbey. URL: <https://www.spencerabbey.org/retreats/>. (дата звернення 11.05.2021)
30. Rinschede G. Forms of religious tourism // Annals of Tourism Research. 1992. Vol.19. №1. P. 51-67.
31. Spiritual Retreats. URL: <https://www.tripaneer.com/news/spiritual-retreats> (дата звернення: 29.05.2021)
32. The Abby Retreat. URL: <https://www.abbeyretreats.org/> (дата звернення 14.05.2021)
33. The Asian Classics Institute. URL: <https://www.asianclassicsinstitute.org/18-aci-foundation-courses> - (дата звернення: 23.06.2021)

34. The extrim pilgrim. Ascetic Christianity. URL: https://www.youtube.com/watch?v=9VjU_505i6E (дата звернення: 14.05.2021).
35. The International Conference of Spiritual Tourism. URL: <https://www.unwto.org/archive/global/event/international-conference-spiritual-tourism-sustainable-development> (дата звернення: 29.05.2021)
36. The Principal teaching of Buddhism. URL: <https://www.asianclassicsinstitute.org/18-aci-foundation-courses> - (дата звернення 20.06.2021)
37. TheLifeCo Bodrum retreat. URL: https://www.thelifeco.com/en/thelifeco-bodrum-wellbeing-center/?utm_term=retreat%20center&utm_campaign=SRC++EN++RETR EATS++BOD&utm_source=google&utm_medium=cpc&hsa_tgt=kwd-15848783&hsa_grp=126353809348&hsa_src=g&hsa_net=adwords&hsa_mt=p&hsa_ver=3&hsa_ad=498609933979&hsa_acc=8869991390&hsa_kw=retreat%20center&hsa_cam=12342596308&gclid=CjwKCAjw_JuGBhBkEiwA1xmbRekITfUb5pHjtxcJWKXrhzGqQubSyuFCZSXXzy7RrWP9A-MjACjpOxoCJ4kQAvD_BwE/ - (дата звернення: 26.06.2021)
38. Virtual Youth Choir Summer. URL: https://www.eventbrite.com/e/virtual-youth-choir-summer-project-registration-137411727175?aff=ebdssbonlinesearch&keep_tld=1 (дата звернення: 14.05.2021).
38. What to Expect at a Yoga Retreat. URL: <https://thetravelista.net/2018/05/09/what-to-expect-yoga-retreat/#:~:text=A%20yoga%20retreat%20ideally%20involves,rejuvenation%2C%20health%2C%20and%20happiness.> (Дата звернення: 20.05.2021)

